יחסים מרחביים

תשובה מדמשק

נאומו של גמאל עבדאל־נאצר, בפני באי הקונגרס הפלסטיני בקאהיר, נועד לפזר אשליות. הוא אמר, כי מדינות ערב אינן מסוגלות לצאת כיום למלחמה נגד ישראל; שכן אף אינן מסוגלות להגן על תוכניות הטיית מקורות הירדן, ועל כן יש לדחותן. הוא קבע שיש תחילה לבצע מהפכה סוציאליסטית כלל־ערבית, לאחות את הקרעים בין המדינות, לפתח את הפוטנציאל הכלכלי והצבאי, ורק אז — כלומר בעוד 10־15 שנה, לכל המוקדם — יהיה טעם לדבר על מלחמה יזומה בישראל.

אך אם לנשיא מצרים עצמו היו אשליות, כי נאומו לא יעורר סערה, התייצב יריבו הסורי לפני מצלמות הטלביזיה בדמשק, ופיזר את האשליות. „האיש הזה," הכריז נשיא מועצת ההפיכה, הגנראל אמין אל־חאפז, באוזני חסידיו המריעים, „משחק את מישחקם של האינטרסים הזרים ושל ישראל. הוא פחדן. עוד יבוא היום והעם יעשה את החשבון."

מי יתן כסף. ההדלפות והשמועות על דיוני שתי ועידות הפיסגה, ועל ועידתם האחרונה של נציגי ראשי המדינות הערביות, גילו כי סוריה דרשה בכל הכנסים האלה מלחמה־לאלתר בישראל. אך גמאל־עבד־אל־נאצר, כפי שסופר בהדלפות הרבות, הצליח לגבש תוכנית אלטרנטיבית.

עתה בא הסורי וסיפר את גירסתו שלו: „כאשר הסכמנו לנסוע לוועידת־הפיסגה ה־ראשונה, מילאה אותנו המועקה, כי במשך שנים דיברו הערבים בלי הרף — ולא עשו דבר. ישראל עשתה מעשים — והעֵ־רבים דיברו. אבל אנחנו קיוינו, ולכן נסענו."

ההתפכחות הראשונה באה מייד אחרי סיום ישיבת־הפתיחה החגיגית. „ישבנו לילה שלם בישיבה סגורה. אומר לכם בכל הכנות: הרגשנו שאנחנו כמו יתומים בסֵ־דרה של עשירים. אמרנו להם: אם נקציב מייד 100 מיליון (לירות מצריות) נוכל לשחרר את פלסטין. נוכל למנוע את הטיית מי הירדן על־ידי ישראל. ואם תחליטו דווקא לבצע הטייה — למרות שהיא חלק מתוכנית ג׳ונסטון שנדחתה על־ידנו קודם לכן — גם אז נוכל להגיע לנצחון.

„ככה עבר לילה שלם, עד הבוקר. מכל צד תקפו אותנו... אספר לכם סיפור ה־150 מיליון: ביקשנו מן היועצים הצבאיים שיקבעו מה חייבים הצבאות הערביים להכין. אחרי דיונים הגישו לנו כמה ניירות. מבטי נתקל בסכום של 15 מיליון (ל״מ) לשנה. לעשר שנים — 150 מליון.

„אני אומר את הדברים האלה כדי ש־ישראל תשמע אותם. וכדי שהעם הערבי ישמע אותם. כשיבוא יום החשבון, הוא יעשה את החשבון.

„ובכן, נטלו אחדים את הניירות ואמרו שזה יותר מדי. אמרתי לאותו אח פלוני: לא נוכל לומר אם זה יותר מדי או פחות מדי. נסמוך על המומחים הצבאיים שלנו, נשאל לדעתם.

„אחד אמר: ,מספיק 10 מיליון.׳ הסכום לעשר שנים מגיע למה שמוציאה ישראל לשנה אחת על צבאה. 880 מיליון לירות ישראליות. וזאת, כשלנו יש מה שאין לישראל — נפט.

„אחד אמר: ,כוויית תשלם חמישה מיל־יון.׳ הכנסתה השנתית היא בערך 3000 מיליון דינאר. פי שש מתקציבה של סוד־יה. ואנחנו חמישה מיליון לעומת 200־300 אלף בכווית. חילקו את השאר: שלו־שה על מצרים, שניים על עיראק, ואני אמרתי: צריכים לשלם עשרות מיליונים בלי להצטער. סוריה מוציאה 60% מתק־ציבה על צבאה — למה לא יוציאו כל המדינות הערביות אותו אחוז?

„הסוד היה ברור. הם לא רצו ללחום. הם רצו להתעסק בתוכניות הטיית היובֵ־לים."

לדעתו של אל־תאפז לא בא רעיון הטיית היובלים אלא כדי לסכל את תוכניתה של סוריה למלחמה כללית בישראל. הוא גם משוכנע, כי עבד־אל־נאצר העלה את הֵ־רעיון כדי למצוא חן בעיניהם של האמֵ־ריקאים.

„איזה תועלת יש בהטייה?" שאל האיש שחציֵ־תריסר מדחפוריו שותקו על־ידי טאנֵ־קים ישראליים, בעת חפירת תוואי ההטייה. „כדי שיהיו תוצאות דרושות שנים. ואת השנים האלה יש לנצל לדברים רציניים יותר, לחיסולה של ישראל."

בזאת אישר את הידיעות הקודמות מקאהיר, כי לדעתו יהיו במרחב — תוך שלוש או חמש השנים הבאות — כלֵי־נשק גרעיניים, שימנעו כל מלחמה רצינית בין ישראל לשכנותיה.

ראשים כבוץ. בועידת הפיסגה השֵ־ניה חזר הכל מחדש, פשוטו כמשמעו. „כל מה שהחלטנו, כל מה שסיכמנו — נשכח. התחלנו הכל מן ההתחלה. שוב חזרו לתוכנית ההטייה. אמרנו: לא. קודם נחליט על שיחרורה של פלסטין, אחרֵ־כך נחליט על מניעת שאיבת המים על־ידי הישראלים.

„כתום יומיים ענה האיש עבד־אל־נאצר בשלילה. התחכחנו בפומבי והתעקשנו. נסעתי למלון שלו. אמרתי לו: כבוד הנשיא, אנחנו מוסיפים להעריך אותך. העֵ־רבים מאמינים בך ומצפים ממך להנהיגם."

בנאומו לא הזכיר אל־תאפז את אל־פתח, אבל מתוך דבריו על האירגון המתחרה לו — צבא השיחרור הפלסטיני, בחסות מצרים — אפשר היה להבין שהוא מתכוון לטפח ולרומם את אירגון החבלנים שלו: „החלטנו על הקמת צבא השיחרור. אבל כמה מראשי המדינות אמרו שכדאי יותר שיהיו יחידות נפרדות. לא רצו צבא פלסֵ־טיני מרוכז. הכרזנו: הצבא יקום — והֵ־צבא הוקם.

„הגענו לשאלת המימון. צבא זקוק להון. מי ישלם? אף אחד! בקושי הצלחנו להבטיח תרומה של ששה־שבעה מיליון דינר... אבל אני מזהיר את בעלי האֵ־צרות: היום בו יגררו את ראשם בבוץ קרובֵ־"

חוסיין, עבד־אל־נאצר וחאפז בפיסגה
אש מכל הצדדים

זו הפעם הראשונה בישראל:

TIME

מתכונת אמריקאית תערובת אמריקאית

פילטר * כיד המלך * קופסת מכסובב * תוצרת דובק בע״מ